

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження ВАН ІХУА на тему:
«Формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки»,
поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами і темами

Оновлення законодавчої бази в освітній галузі упродовж 2019-2023 рр. спричинило подальші зміни і в системі вищої мистецької освіти. Ці процеси стали причиною розробки нових типових навчальних програм, робочих навчальних планів у закладах освіти для удосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до професійної діяльності. З цієї позиції актуальність проблеми формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки зумовлена сучасною парадигмою мистецької освіти.

Мета дослідження досягнута, а завдання вирішені у повному обсязі, що надає підстави для представлення роботи до публічного захисту.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних та практичних методів дослідження. Тему дослідження розглянуто всебічно та досконало. Логічна структура роботи визначається її метою, сформульованими науково-практичними завданнями. Основні наукові результати дослідження отримані дисертанткою особисто і характеризуються науковою новизною, адже *вперше*:

- запропоновано цілісний концептуальний підхід до розв'язання наукової проблеми формування музично-виконавської культури студентів факультетів

мистецтв у процесі інструментальної підготовки;

- уточнено зміст поняття «музично-виконавська культура» студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки, її складники та специфіку їх функціонування;

- розроблено трьохетапну методику цілеспрямованого формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки та її прояву під час інтерпретації музичних творів.

Окрім цього, дисертанткою *вдосконалено* методи формування художніх образів музичних творів в уяві студентів факультетів мистецтв та форми прояву їх перевтілення в ці образи, а також у роботі *подальшого розвитку* набули педагогічні принципи управління процесом цілеспрямованого формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв під час інструментальної підготовки.

Слід відмітити, що отримані автором наукові результати мають достатній ступінь обґрунтованості, що підтверджується аналізом праць вітчизняних та зарубіжних учених щодо проблеми формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв під час інструментальної підготовки, апробацією результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Висновки та рекомендації є логічним завершенням проведеного дослідження.

3. Значущість результатів дослідження для науки і практики

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть слугувати основою для оновлення змісту навчальних курсів з методики мистецької освіти, розробки методичних рекомендацій з проблеми формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв під час інструментальної підготовки. Окремі результати дисертаційної роботи впроваджено у навчально-виховний процес студентів факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського

Державного університету імені Анатолія Авдієвського Державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 157 від 24.10.2023 р.), факультету мистецтв ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», (довідка № 16/111 від 28.10.2023 р.), навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 22/94 від 31.10.2023 р.). Упровадження основних результатів дослідження підтверджує їх практичну значущість для інструментальної підготовки майбутніх фахівців мистецької спрямованості.

4. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення такого типу наукових праць

Дисертаційна робота Ван Їхуа охоплює дослідження широкого кола питань, які знайшли відображення у відповідній структурі та змісті. Дисертація має традиційну структуру та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст роботи викладено на 238 сторінках.

У ***Вступі*** обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів (с. 19-25).

У першому розділі – ***«Теоретичні основи формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки»*** – розглянуто педагогічні принципи та погляди вітчизняних й зарубіжних науковців на специфіку формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв. На основі аналізу літературних джерел дисертанткою з'ясовано, що в теорії та методиці музичного навчання формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв під час інструментальної підготовки розглядається з

позицій цілеспрямованого розвитку їх когнітивних, ціннісних та регулятивних ознак, де перші ґрунтуються на різноманітних теоретичних знаннях, другі – на здатності надавати оцінку художньо-естетичним ознакам музичних творів та якості їх інтерпретації з позицій певних ідеалів, а треті – на акмеформах артистичної поведінки, відповідно до загальноприйнятих стилеконструкцій. Дисертанткою встановлено, що цілеспрямоване формування виконавської культури студентів мистецьких спеціальностей під час інструментальної підготовки можливе лише за умови дотримання ними певних педагогічних принципів, які визначають зміст, форми та методи означеного процесу. Основними принципами цілеспрямованого, а не стихійного формування означеного феномену є: трьохетапний принцип культуротворчого розвитку їх виконавської особистості; принцип естетичної детермінації; принцип художньо-творчої індивідуалізації; принцип інтегративності; принцип гармонізації традиційного та інноваційного; принцип взаємозумовленості їх художнього і виконавсько-технічного розвитку; принцип комунікативної артистичності.

У другому розділі – *«Діагностувально-пошукова робота з формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки»* визначено критерії та показники оцінювання цього психолого-педагогічного феномену з урахуванням його динамічних складових і однозначного тлумачення їх кількісних ознак (даних), а також закономірності формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки.

Першим критерієм виступає міра засвоєння теоретичних знань щодо художньо-естетичних цінностей творів музичного мистецтва, а його показниками є розуміння акмехудожніх духовно-естетичних цінностей музичних творів, «включених» до навчального репертуару для інструментальної підготовки майбутніх фахівців мистецької спрямованості та знання матеріалу цих музичних творів. *Другим* критерієм оцінювання стану

сформованості музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки є ступінь сформованості комплексних виконавських умінь майстерного/вершинного застосування художньо-виражальної техніки під час інтерпретації музичних творів, а його показниками виступають автоматизованість відтворення виконавських дій, спрямованих на реалізацію уявних художніх образів музичних творів, та вміння майстерного/вершинного застосування художньо-виражальної техніки у процесі інтерпретації цих музичних творів. *Третій* критерій оцінювання стану сформованості музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки відображає досконалість артистичної манери донесення до слухачів особистісно-ціннісних властивостей художніх образів музичних творів їх навчального репертуару під час прилюдної інтерпретації цих творів, а його показниками є прояв перевтілення студентів у художні образи музичних творів під час їх прилюдної інтерпретації та відтворення сценічних рухів у процесі прилюдної інтерпретації цих музичних творів.

Методологічну основу розмежування амплітуди сформованості музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки як психолого-педагогічного явища на рівні складала чотирьохступенева технологія, яка надала можливість визначити високий, середній, низький та дуже низький стан досліджуваного феномену. У дисертаційному дослідженні обґрунтовано методика визначення кожного з цих рівнів.

Заслуговує схвальної оцінки опис Ван Їхуа констатувального експерименту, який проводився з метою діагностики стану сформованості музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки. Аналіз результатів констатувального експерименту надав змогу дійти висновку, що теорія та методика музичного навчання студентів мистецьких факультетів потребує ефективних методик

цілеспрямованого формування означеного феномену в процесі інструментальної підготовки.

У результаті проведеного анкетування, яким було охоплено 174 студенти бакалаврату та магістратури, а також зіставлення відповідей респондентів з продемонстрованими ними рівнями сформованості музично-виконавської культури у процесі інструментальної підготовки Ван Їхуа виявлено ряд закономірностей, які склали методологічну основу не стихійного, а цілеспрямованого формування означеного феномену. Зокрема, нею доведено, що стан сформованості музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки підвищується, якщо вони:

- використовують набуті знання з вивчення теоретичних дисциплін (гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів, історії музики тощо) у процесі усвідомлення художньо-естетичних цінностей музичних творів;

- «включають» до навчального репертуару тільки ті музичні твори, художньо-естетичні цінності яких розуміються особисто без допомоги викладачів;

- досягають максимальної автоматизованості відтворення виконавських дій у процесі роботи над музичними творами;

- чітко уявляють інтерпретаційну модель музичних творів, емоційно реагують на уявлення звукоінтонаційного образу кожного їх фрагменту, а не на його реальне звукове відтворення тощо.

У третьому розділі – *«Експериментальна робота з формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки»* висвітлено результати формувального експерименту. На основу увагу заслуговує представлена Ван Їхуа авторська трьохетапна методика цілеспрямованого вдосконалення процесу формування означеного феномену.

Перший етап запропонованої методики цілеспрямованого формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі

інструментальної підготовки передбачає засвоєння теоретичних знань завдяки підсилюванню самомотивації до: системного і послідовного вивчення всіх тем з музично-теоретичних навчальних дисциплін; самостереження за процесом самопізнання акмехудожніх естетичних цінностей музичних творів; спрямовування уваги на фіксацію розвитку власного творчого потенціалу тощо.

Другий етап запропонованої методики цілеспрямованого формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки передбачає: вдосконалення комплексних виконавських умінь доцільного застосування художньо-виражальної техніки у процесі інтерпретації музичних творів з урахуванням акмеологічного індивідуального відчуття їх духовно-естетичних цінностей; аксіологічне зіставлення власних художньо-естетичних цінностей музичного твору з об'єктивно значущими, тобто загальновідомими; уявне зіставлення різних версій інтерпретації одного музичного твору; розробку інтерперсонального та інтраперсонального варіативного оцінно-порівняльного виконавського аналізу кожного музичного твору тощо.

Реалізація вихідних положень *третього етапу* запропонованої методики цілеспрямованого формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки забезпечує: досягнення чіткого уявлення звукоінтонаційних образів музичних творів; проектування в уяві як симультанних художніх образів музичних творів завдяки чуттєвій діалогічній взаємодії з їх нотним матеріалом, так і сукцесивних — на основі логічного мислення при такій діалогічній взаємодії; передбачення варіативних форм означених уявних художніх образів музичних творів; синергійність дії інтерпретаторського та композиторського мислення при проектуванні уявних симультанних та сукцесивних художніх образів музичних творів тощо. У запропонованій методиці розкрито технології досягнення досконалої форми перевтілення студентів факультетів мистецтв в уявні художні образи музичних творів як основи зовнішнього (вербального чи

невербального) прояву їх музично-виконавської культури.

Не викликають сумніву обґрунтовані Ван Їхуа педагогічні умови втілення цієї методики в інструментальну підготовку студентів факультетів мистецтв, де: *перша* педагогічна умова забезпечує мобілізацію вольових зусиль для засвоєння теоретичних знань про акмехудожні духовно-естетичні цінності музичних творів; *друга* педагогічна умова забезпечує активізацію внутрішніх психологічних та фізіологічних ресурсів для формування комплексних виконавських умінь майстерного/вершинного застосування художньо-виражальної техніки під час інтерпретації музичних творів; *третья* педагогічна умова забезпечує спрямованість творчого потенціалу на досягнення досконалої артистичної манери донесення до слухачів особистісно-ціннісних властивостей художніх образів музичних творів під час їх прилюдної інтерпретації.

У цілому дисертацію Ван Їхуа можна вважати завершеною науковою працею, результати якої характеризуються науковою новизною та розв'язують конкретне наукове завдання. Робота за своєю структурою та змістом відповідає встановленим вимогам щодо дисертаційних праць III освітньо-наукового рівня.

5. Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Наукові положення та висновки дисертаційної роботи Ван Їхуа достатньо повно відображені у 5 одноосібних публікаціях, 2 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні, 2 роботи апробаційного характеру.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Теоретико-методологічну основу всієї дисертаційної роботи склали вихідні положення різних методологічних підходів до вивчення змісту та

структури понять «культура» і «музично-виконавська культура». Не викликає сумніву висунута теза Ван Їхуа, що «культура» є синтезом духовного та матеріального, який генерує злагоджену функціональну діяльність особистості у всіх її вираженнях. Якщо музично-виконавська культура студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки є вагомою часткою їх загальної культури, то чи доцільно розглядати досліджуваний феномен з позицій синтезу духовного та матеріального?

2. У дисертації вказується, що особистість музиканта-інструменталіста у виконавській діяльності взаємопов'язана з внутрішніми соціально-фаховими структурами (стор. 57). Виникає питання: «У чому проявляється такий взаємозв'язок?»

3. Не викликає сумніву висунута теза Ван Їхуа, що самотутнє ставлення студента факультету мистецтв до змістовних ознак музичного твору сприяє формуванню особистісно-значущого типу його виконавської культури під час інструментальної підготовки. Разом з тим, поза увагою дисертантки залишились алгоритми формування такого особистісно-значущого типу виконавської культури музиканта-інструменталіста.

4. У дисертаційному дослідженні Ван Їхуа зазначає, що музично-виконавська культура студентів факультетів мистецтв під час інструментальної підготовки залежить від їх стабільності та надійності інтерпретації музичних творів (стор. 61). Разом з тим, у дисертації відсутня інформація стосовно власного розуміння сутності цих понять.

5. Описуючи педагогічні умови втілення авторської методики цілеспрямованого формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки бажано було б більше уваги приділити специфіці активізації їх творчого потенціалу для формування комплексних виконавських умінь застосування акмехудожньої виражальної техніки під час прилюдної інтерпретації музичних творів.

У цілому зазначимо, що викладені зауваження не зменшують теоретичного

та практичного значення результатів дисертаційної роботи Ван Їхуа, до того ж, окремі з них можуть бути враховані у подальшій роботі авторки.

7. Загальні висновки

Таким чином, представлена дисертація Ван Їхуа «Формування музично-виконавської культури студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки» є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Ван Їхуа – заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
декан педагогічного факультету
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Віктор ЛАБУНЕЦЬ

